

Aanpak: Gezinsmanager

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Multivision
- GGD West-Brabant
- Surplus Welzijn

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

De gezinsmanager wordt ingezet voor gezinnen met complexe en meervoudige problemen op meerdere leefgebieden. Vaak is er sprake van overbelasting bij ouders/opvoeders dat zich uit in een veelheid aan problemen op het gebied van gezinstaken en dat risico's oplevert voor de ontwikkeling van het kind. Het betreft gezinnen die niet in staat zijn de weg naar de reguliere hulpverlening te vinden of zelfs geen bemoeienis wensen.

Door het preventief inzetten van gezinsmanagement zullen de gezinnen die regulier moeilijk te benaderen zijn door de hulpverlening, een intensievere vorm van begeleiding krijgen. Met als doel het voorkomen van overlastgevend gedrag door jeugdigen. Tevens is het mogelijk om de jeugdige en het gezin daadwerkelijk te ondersteunen. Het functioneren van het gezin wordt verbeterd zodat de kinderen niet in hun ontwikkeling worden belemmerd, of verder afglijden naar zwaardere vormen van jeugdzorg, criminaliteit of voortijdig schoolverlaten.

Deze werkwijze wordt ook ingezet in het kader van de integrale aanpak van de criminele jeugdgroep in Oosterhout. Dit gebeurt dan rechtstreeks vanuit de afdeling Veiligheid. Hierbij is speciale aandacht voor allochtone gezinnen.

De gemeente heeft geen zicht op het aantal gezinnen dat voor deze aanpak in aanmerking komt. Volgens schattingen krijgen circa 18 gezinnen momenteel vanuit deze aanpak ondersteuning.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft de aanpak ‘het Gezinsmanagement’ getoetst aan de hand van vijf thema’s voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema’s zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema’s zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat het gaat om gezinnen met meervoudige en complexe problematiek.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	X De gemeente heeft geen zicht op de omvang van de doelgroep en de wijken waarin deze gezinnen zich met name bevinden.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ De netwerkpartners zijn bekend met de aanmeldpunten voor deze aanpak. Veelal wordt aangemeld via het CJG en de ketencoördinator.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ Gezinnen kunnen door veel partijen die verbonden zijn bij de aanpak worden aangemeld. Het CJG, maatschappelijk werk en onderwijs zijn de partijen die daarbij het meest genoemd worden.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ De gemeente geeft aan dat “niet praten óver maar mét het gezin” het uitgangspunt is, daarbij worden de behoeften en problemen in kaart gebracht. Samen met het gezin worden de problemen ontrafeld en worden de doelen vastgesteld en acties benoemd, waarbij gekeken wordt of familiestructuren en het sociale netwerk hierbij een rol kunnen spelen. Door de gezinscoach wordt aangesloten bij de krachten in het gezin en deze worden door de gezinscoach geactiveerd. De vragen van ouders staan daarbij centraal.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ Aan het beleid van de gemeente wordt invulling gegeven door naast een breed aanbod aan maatschappelijke voorzieningen het wijkgericht samenwerken te stimuleren. Onder regie van de gemeente wordt hulp aan kwetsbare burgers en risicogroepen geboden waarbij de burger wordt gestimuleerd om vanuit de eigen kracht oplossingen te vinden voor de problemen en beperkingen die hij ondervindt in het dagelijkse leven. LET OP: Dit beleid is niet specifiek voor de groep GGSR.</p> <p>✗ De gemeente geeft aan dat er nog geen sprake is van een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR.</p> <p>✓ De ondervraagden geven allemaal aan dat afname van criminaliteit en effectief op maat gesneden hulp voor gezinnen die voor reguliere hulp moeilijk bereikbaar zijn, het belangrijkste doel is van deze aanpak.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Op casusniveau worden de resultaten van de afgesloten hulpverleningstrajecten bijgehouden. De evaluatie wordt bijgehouden in een door de gemeente ingekocht systeem. De resultaten worden jaarlijks gepresenteerd en besproken tussen de gemeente en de coördinator CJG. Daaruit voortvloeiend is besloten de inzet van gezinsmanagement voor 2013 voort te zetten.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ Binnen de aanpak is er een centrale persoon die zorg en ondersteuning op elkaar afstemt. LET OP: Eén van de netwerkpartijen geeft aan dat die persoon er niet is.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ De doorzettingsmacht is nog onvoldoende geregeld. De gezinscoach die deze afspraken moet maken, ondervindt hiervan hinder.</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ De gezinscoach is een competente professional, die de taal van het gezin spreekt. Dit is vaak een vrouwelijke professional, die zoals is gebleken, eerder toegang tot het gezin krijgt.</p>
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ Alle ondervraagden geven aan dat er met één plan per gezin wordt gewerkt. LET OP: De gemeente en de belangrijkste uitvoerende partij geven daarbij aan dat het plan niet altijd leidend is voor het handelen.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✓ Het plan omvat het hele gezin en naast de problematiek worden de familiestructuren en de sociale netwerken in kaart gebracht. Alle leefgebieden worden door de ondervraagden genoemd.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De werkplek van de gezinsmanager is het gezin. De gezinsmanager treedt intensief in contact met het gezin en zoekt naar eigen krachten en mogelijkheden binnen het gezin. De gezinsmanager is vaak de oren en ogen voor de andere hulpverleners omdat zij veelvuldig in het gezin aanwezig is.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ Er zijn geen eenduidige afspraken over het afsluiten van de aanpak. Zo geven twee netwerkpartners aan dat de aanpak kan worden afgesloten als de gezinnen niet meer willen meewerken. Daarnaast geeft een van de netwerkpartijen aan dat drang en dwang geen onderdeel is van de aanpak.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente koopt gezinsmanagement in vanuit de unit Veiligheid en aanvullend vanuit het CJG.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ De opschalingmogelijkheden binnen gezinsmanagement lopen via de doorzettingsmacht die de unitleider Veiligheid kan inzetten. Daar waar het gaat om overlastgevende en criminele jongeren komt het uiteindelijk bij de burgemeester terecht.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✓ Vanuit de aanpak zijn alle partijen die relevant zijn verbonden. Naast JGZ, AMW, AMK, MEE en GGZ zijn dat ook het onderwijs, de politie, integrale vroeghulp en de huisarts.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ De gemaakte samenwerkingsafspraken hebben alleen betrekking op de partij die het gezinsmanagement uitvoert, wel worden waar nodig en raadzaam andere partijen erbij betrokken maar daarmee zijn geen samenwerkingsafspraken vastgelegd.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ Alle ondervraagden geven aan dat de netwerkpartners hun medewerkers de bevoegdheid geven om beslissingen te nemen, maar dit gaat altijd in overleg met het gezin of jongeren.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ Aan de samenwerkingsafspraken die er liggen met het CJG en Veiligheid, liggen privacydocumenten ten grondslag. De partij die het gezinsmanagement uitvoert, heeft zich hieraan gecommitteerd. LET OP: De informatie uit het gezamenlijke registratiesysteem is niet altijd voor iedere hulpverlener op elk moment beschikbaar.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X Uit de evaluatie blijkt dat het begeleidingstraject van 3 maanden in de praktijk voor sommige gezinnen onvoldoende is. Van de mogelijkheid, meer tijd voor begeleiding uit te trekken als dat nodig is, wordt onvoldoende gebruik gemaakt.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	X De ondervraagden zijn hierover verdeeld. De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat er geen afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat deze gezinnen moeten wachten op de benodigde zorg.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✓ Er is een 'Vinger aan de pols' constructie. Na het afronden van het traject is er nog een nazorgfase van 3 maanden. Wanneer er in deze periode nog zaken spelen, wordt dit opgepakt en uitgezet naar de reguliere zorg. Tijdens deze overdracht naar de reguliere zorg wordt er ook afgesproken dat wanneer er weer zware problematiek ontstaat, de gezinsmanager weer wordt ingeschakeld.